

JANKA GYÖRGY

A MAGYAR GÖRÖG KATOLIKUS EGYHÁZ JUBILEUMI ÜNNEPSÉGEI A 20. SZÁZADBAN¹

TARTALOM: 1. Az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszus Budapesten és a Görög Katolikusok; 2. 1946. szeptember 7-8. Máriapócs: Az Istenszülő ikonja első könnyezésének 250 éves, az ungvári unió megkötésének 300 éves évfordulója; 3. 1965. november 19. Róma Szent Péter-bazilika: magyar nyelvű Liturgia a zsinaton; 4. 1987. augusztus 16. Az egyházmegye alapításának 75. éves hálaadó ünnepe; 5. 1991. augusztus 18. II. János Pál pápa máriapócsi látogatása; 6. 1996. jubileumi év: a pócsi első könnyezés 300., az ungvári unió 350. évfordulója; 7. 1997. Európai Keleti Katolikus Püspökök Konferenciája; 8. Összegzés.

1. Az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszus Budapesten és a Görög Katolikusok

Dr. Szántay Szemán István pápai prelátus, a miskolci apostoli kormányzóság általános helynöke úgy gondolta, hogy a Kelet és Nyugat határvonalán szervezendő nemzetközi eucharisztikus kongresszus nagy hatással kell hogy legyen a szomszédos országokban élő, de Rómával közösséget nem vállaló ortodox keresztények millióira. Ezért mindent elkövetett annak érdekében, hogy az egyesült keleti egyház olyan reprezentatív szerephez jusson, mely a keleti szertartások egyenjogúságát az egész világ színe előtt bizonyítja. Törekvését siker koronázta, a Világkongresszus szervező bizottsága hozzájárult egy keleti albizottság felállításához, melynek elnöke a fent említett *dr. Szántay Szemán István*, alelnöke *Melles N. Géza* olvasókanonok, jegyzője *Kozma János* miskolci hittanár, ügyvezetője *dr. Krajnyák Gábor* budapesti Rózsák terei paróchus lett, további hét magas rangú pap kíséretében.² A keleti albizottságnak nagy nehézségekkel kellett megbirkóznia. Gondokat okozott egyáltalán felkutatni, hol élnek, kiknek a joghatósága alatt keleti szertartású

¹ Elhangzott 2004. október 7-én a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszéke által rendezett *Ritus és ünnep című* konferencián.

² Vö. *Keleti Egyház* 2-3 (1938) 74-75.

katolikusok, a görög és latin mellett francia, angol, német és olasz nyelven kellett levelezni az idő szűkössége miatt gyorsan, s több mint száz alkalommal. Krajnyák Gábornak öt különböző helyről sikerült a régi bizánci kottákat megszerezni a reprezentatív görög miséhez. A 16 tagú budapesti énekkart 50 tagra kellett kiegészíteni, s át kellett írni fonetikusán a görög szöveget magyar betűkkel; Kozma János több mint 30 gépelt oldalas asszisztenciás könyvet állított össze.³

1938. május 23-án érkezett Budapestre *Eugenio Pacelli* bíboros államtitkár XI. Pius képviselőjében, annak legátusaként. Fogadásán három keleti pátriárka, két érsek, tizenegy keleti katolikus püspök és számos pap jelent meg.⁴

A május 25-étől kezdve érkező hívek számára számos főpapi liturgiát tartottak. Reggel *Gojdics Péter Pál* eperjesi püspök a Rózsák terei görög katolikus templomban, délelőtt 10-kor *Bányay Jenő* pápai prelátus, nagyprépost, káptalani helynök az északkeleti római katolikus templomban. Aznap délután érkeztek *Sztojka Sándor* munkácsi püspök vezetésével a kárpátaljai zarándokok, akik előbb Máriapócson rótták le tiszteletüket a könnyező Szűzanya csodatévő ikonja előtt. A román görög katolikusokat *dr. Brinzeu Miklós* lugosi nagyprépost vezette.⁵

A Hősök terei megnyitón 190 püspök, 37 érsek, 10 bíboros vett részt több ezer világi és szerzetespap – közöttük a görög katolikusok – kíséretében.

A május 26-án, áldozócsütörtök este 8 órától kezdődő dunai eucharisztikus körmeneten a nagy számban részt vevő görög katolikus papság a szentségvivő hajót közvetlenül megelőző „József főhercegen” kapott különlegesen megbecsült helyet.⁶

Görög katolikus szempontból a kongresszus fénypontja a május 27-én, pénteken délelőtt fél 10 órai kezdettel a Szent István bazilikában megtartott koncelebrált püspöki Liturgia volt. Főcelebránsai *Georgiosz Kalavassy* athéni c. érsek, *Dionüsziosz Varouhász* konstantinápolyi, *Cirill Kurtyeff* szófiai püspökök voltak, két görög, egy bulgár és egy magyar pap, *Kozma János* társmisézése mellett. Fővendégek voltak *Ignatiosz Tappauni* bíboros, szír pátriárka, *Serédi Jusztinián* hercegrí-

³ „Az eucharisztikus kongresszus és az egyesült keleti egyház”, in *Keleti Egyház* 5 (1938) 142-145.

⁴ KRAJNYÁK, G., „A nemzetközi eucharisztikus kongresszus keleti vonatkozású eseményei”, in *Keleti Egyház* 6 (1938) 155-156.

⁵ *Op. ult. cit.*, 157.

⁶ *Op. ult. cit.*, 158.

más, *Eugenio Pacelli* bíboros államtitkár. A három főpap saját ornátusát viselte, a segédkezők a *Sztojka Sándor* munkácsi püspök által külön e célra készítettett aranyszövésű felonokat és dalmatikákat viselve nyújtottak lebilincselő látványt.

A liturgia fényét emelte, hogy a hitvallást maga *Eugenio Pacelli* bíboros államtitkár (a későbbi XII. Piusz pápa) olvasta fel görög nyelven a keleti szertartás iránti megbecsülése jeleként.⁷ A liturgiát a magyar rádió egyenes adásban végig közvetítette.⁸

Péntek este a görög katolikus nők számára a Rózsák terei templomban *P. dr. Dudás Miklós* tartott prédikációt, aki több mint egy éves amerikai missziós útjáról éppen a kongresszusra érkezett haza.

Május 28-án, szombaton az Erzsébetvárosi római katolikus templomban *Sztojka Sándor* munkácsi püspök mutatott be ószláv nyelvű misét, melyen részt vettek a hajdúdorogi egyházmegye és az exarchátus főpapjai és hívei is. Az énekeket az ungvári püspöki szeminárium énekkara tette feledhetetlenné. Ezzel egy időben a kijelölt templomokban ukrán, román, szír Liturgiák voltak, és a többi keleti keresztényeknek is voltak anyanyelvű miséik.⁹

Délelőtt 11-kor került sor a központi katolikus kör Molnár utcai nagytermében az „Eucharisztia és az Egyház egysége” című tudományos konferenciára, melyet a kongresszus keleti albizottsága szervezett. Ignatiosz Tappauni bíboros pátriárka francia nyelven nyitotta meg a konferenciát, Cirill Kurtyeff bulgár püspök bolgár nyelven, Gojdcis Péter Pál eperjesi püspök ruszin nyelven, Minya Lajos ungvári teológiai tanár magyarul, dr. Brinzeu Miklós lugosi nagyprépost románul, Buczkó János lemerbergi segédpüspök olaszul, Varouhas Dionisziosz athéni püspök franciául adott elő.¹⁰

A görög katolikus program záró pontja Melles N. Géza kánonok Rózsák terei miséje volt a zarándokok részére.¹¹

Az 1938-as Budapesti Eucharisztikus Kongresszus keleti szertartású eseményei nagy megbecsülést és elismerést hoztak a görög katolikus egyháznak és szertartásának, s a szervezők hatalmas munkája

⁷ XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Emlékkönyve, Budapest 1938, 158-160.

⁸ *Op. ult. cit.*, 158-160.

⁹ *Op. ult. cit.*, 161.

¹⁰ *Op. ult. cit.*, 161-177. és XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Emlékkönyve, 188-189. és GERGELY, J., *Eucharisztikus Világkongresszus Budapesten 1938*, Budapest 1988, 133.

¹¹ *Op. ult. cit.*, 178.

méltó arra, hogy emlékezetünkben megőrizzük e csodálatos hét eseményeit.

2. 1946. szeptember 7-8. Máriapócs: Az Istenszülő ikonja első könnyezésének 250 éves, az ungvári unió megkötésének 300 éves évfordulója

Az első pócsi könnyezés 1696. november 4-től december 8-ig tartott. A 250 éves évforduló megünneplését hosszú előkészület előzte meg. A Szent Bazil rend élén P. Dudás Bertalan tartományfőnökkel előbb alászigeteltette az egész templomot, 1943-ban pedig kifestette Boksay József kárpátaljai görög katolikus festőművésszel. A szentély képeit Petrasovszky Emánuel magyarországi görög katolikus festőművész készítette el.

Az évfordulóra a baziliták elhatározták, hogy a kegyképet, mely eddig az ikonosztázion királyi ajtaja fölött volt elhelyezve, külön kegyoltárra helyezik, melyet a templom északi keresztszárában terveztek felállítani. A nagy munkára a pécsi ferencesek fafaragó műhelyét kérték fel, akik 200.000 pengőért vállalták az oltár elkészítését a korábbi barokk szerkezet és egyes elemeinek felhasználásával. Az aranyozáshoz 508 gramm 14 karátos arany karikagyűrűt, 10 db Ferenc József korabeli aranyat vittek, a baziliták ezen kívül még 72.000 2,5 colos lap aranyat használtak fel.¹²

Tartally Józsefné Stima Ilona nagydobosi papnéval – aki tehetőséges írói vénával is rendelkezett – „Ékes virágszál” címen, regényes formában megírták az első könnyezés történetét, melyet Petrasovszkytól rendelt metszet illusztrációkkal 2000 példányban nyomtattak ki.¹³

Ilyen előkészületek után került sor a nagy jubileumi ünnepségre, melyre negyedmillió ember gyűlt egybe Máriapócscon. 1946. szeptember 7-én délután érkezett meg *Mindszenty József* hercegprímás esztergomi érsek, a magyar görög katolikusok metropolitája. Kíséretében jött *Czapik Gyula* egri érsek, *Kriston Endre* egri segédpüspök, *Scheffler József* szatmári püspök, s a vendéglátó *Dudás Miklós* hajdúdorogi megyéspüspök. A főpapokat a falu határában a község előljárói négylovas hintóval fogadták: az autókból kiszállva ezen hajtattak a kegytemplom elé, ahol *P. Dudás Bertalan* tartományfőnök köszöntötte őket.

¹² NÉMETH, P., „Közös örökségünk – interjú P. Dudás Bertalannal”, in *Görög Katolikus Szemle Kalendáriuma 1992*, Nyíregyháza 1991, 87-90.

¹³ TARTALLY, I., *Ékes virágszál*, Máriapócs 1946.

A vendégek a templomba bevonulva köszöntötték a kegyképet, majd nem sokkal ezután kezdetét vette a nagy körmenet, élén a máriapócsi hívekkel, majd az ajaki lányok jöttek hófehér ruhában, őket követve a többi Máriás-lányok képekkel; sok ezer zászlóval, koszorúval díszített keresztekkel vonultak az egyházközségek képviselői. A kegyképet négy liturgikus ruhába öltözött áldozópap vitte a vállán, előttük haladt a rózsafüzért imádkozva Dudás püspök, a kép után a hercegprímás, az egri püspök és a többi püspökök nemcsak a templomot, hanem a község centrumát is körbejárva. A körmenet után Czapik egri érsek beszéde következett a templom előtti téren.¹⁴

Este került sor az *Ékes virágszál* című könyvből dr. Cselényi István által szerzett színdarab előadására nyíregyházi műkedvelő fiatalok alakításával s az újfehértói énekkar közreműködésével.¹⁵

Szeptember 8-án már kora hajnalban miséztek a papok, több mint száz pap gyóntatott, s 70.000 volt az áldozók száma. Reggel körmenet volt, mint előző nap, 9-kor Mindszenty József bíboros miséje, utána rögtön görög katolikus Liturgia Dudás püspök vezetésével. Ennek végén a görög püspök beszédében kiemelte a kettős jubileum jelentőségét,¹⁶ majd felkérte Mindszenty bíborost főpapi szózatának megtartására. A bíboros beszédében kifejtette: „A magyarság sorstragédiái – legutóbb a párizsi békeszerződés, a »második Trianon« után – Isten oltáránál fellebbezünk az Isteni igazságszolgáltatáshoz. Mellettünk áll a Magyarok Nagyasszonya, aki könnyezett érettünk, s az Anyaszentegyház. S minden faluban ott van négy emlékeztető jel, hogy ne adjuk fel a reményt: a templom, az iskola, a család s a temető, őseink tanúságtétele, a múlt üzenete. Ahogy ez a négy jel összeforr, úgy forrjon össze minden hívő keresztény és minden magyar az Egyháznak és a magyar hazának a szeretetében” – fejezte be a bíboros prédikációját.¹⁷

3. 1965. november 19. Róma Szent Péter-bazilika: magyar nyelvű Liturgia a zsinaton

Jelentősége miatt meg kell említenünk a II. Vatikáni Zsinaton celebrált magyar nyelvű görög katolikus Liturgiát. Az egyetemes zsinat, amely a római egyházban is lehetővé tette a liturgiában a nemzeti nyelv

¹⁴ *Op. ult. cit.*, XXI-XXV.

¹⁵ *Op. ult. cit.*, III-XI.

¹⁶ *Op. ult. cit.*, XXVI-XXVIII.

¹⁷ *Op. ult. cit.*, XIV-XX.

használatát, megengedte, hogy a magyar görög katolikusok is több évszázados küzdelem és abúzus után végre a legfőbb egyházi hatóság engedélyével törvényesen anyanyelvükön végezhessék szertartásaikat.¹⁸

A liturgiára 1965. november 19-én pénteken Árpádházi Szent Erzsébet ünnepén került sor, több mint 2500 zsinati atya jelenlétében – kardinális, pátriárka, érsek és püspök vett részt rajta – először az egész világegyház történelmében. Az alkalomra a *Magyar Actio Catholica* szervezésében görög és latin szertartású katolikus papokból álló zárándokcsoport utazott Rómába. Ők, valamint a magyar zsinati atyák kíséretének a tagjai és a Római Pápai Magyar Intézet ösztöndíjasai látták el a püspöki Liturgián az asszisztenciát és biztosították a magyar nyelvű éneklést.¹⁹ Az örök városból hazatérő hajdúdorogi főpásztor a magyar görögkatolikuság történelme felbecsülhetetlen eredményének nevezte.²⁰

4. 1987. augusztus 16. Az egyházmegye alapításának 75. éves hálaadó ünnepsége

Az 1912-ben Szent X. Piusz pápa által alapított hajdúdorogi egyházmegye 1987-ben ünnepelte fennállásának 75. éves évfordulóját. Dr. Timkó Imre megyéspüspök ez év augusztusában hálaadó ünnepségsorozatot szervezett. 1987. augusztus 9-én Hajdúdorogon dr. Keresztes Szilárd segédpüspök 7 papnövendéket Dolinay Tamás amerikai görög katolikus püspök részvételével áldozópappá szentelt, s megemlékeztek a hajdúdorogi mozgalomról, mely kivívta az egyházmegye felállítását.²¹ Az ünnepségsorozat fénypontja a máriapócsi Nagyboldogasszonyi búcsú volt. Díszvendége *Simon Lourdusamy* bíboros, a Keleti Kongregáció prefektusa, *Francesco Colasuono* érsek, rendkívüli nuncius, és számos püspök. A búcsú előtti szombaton, Nyíregyházán került sor a vendégek közreműködésével a Papnevelő Intézet kápolnájában az új ikonosztázion felszentelésére, megnyílt az Egyházművészeti Gyűjtemény első állandó kiállítása dr. Nagymihályi Géza rendezésében.²² Másnap a nagybúcsún

¹⁸ *Magyar Kurír* 55. 342/A.

¹⁹ *Hajdúdorog Egyházmegyei Körlevelek VII* (1965) 1.

²⁰ DUDÁS, M., „A magyar liturgikus nyelv kialakulása és a bizánci szertartású kereszténység hazánkban” in *Vigilia* 6 (1966) 513.

²¹ *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei II* (1987), 7-8.

²² *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei III* (1987) 15-16.

mintegy 100.000 hívő, az egyházmegye papsága és a vendégek jelenlétében adott hálát a 75 éves egyházmegye az isteni gondviselés kegyelméért. A jubileumra emlékkönyv is megjelent a főpásztor szerkesztésében.

5. 1991. augusztus 18. II. János Pál pápa máriapócsi látogatása

Dr. Paskai László bíboros esztergomi érsek és a Magyar Köztársaság kormánya meghívására II. János Pál pápa 1991 augusztusában lelkipásztori látogatást tett Magyarországon. A pápa látogatás szervezője a Magyar Katolikus Püspöki Kar részéről dr. Keresztes Szilárd hajdúdorogi megyéspüspök volt. Az ő érdeme, hogy a pápai programba Máriapócs is bekerült. A pápalátogatásra megújították a bazilika tornyait, tetőzetét, külsejét: a bádog helyére vörösréz lemez került, a régi szürke vakolat helyére új műemléksárga. Felújították a püspökség épületét Nyíregyházán, mert a pócsi liturgiát követően a Szentatyát a püspökség látta vendégül ebédre. II. János Pál pócsi zárandoklata a búcsújáráhely történetének legnagyobb egyházi eseménye volt. 1991. augusztus 18-án mintegy 300.000 zárandok várta a szentatyát. A tíz órakor kezdődő misén a szentanya mellett 6 bíboros, 6 érsek, 23 püspök – közülük 9 görög katolikus főpásztor – állt az oltárnál, a teljes hazai görög katolikus papság koncelebrált és számos római katolikus pap itthonról és határainkon túlról. A szentanya beszédében ukrán, ruszin, szlovák és román nyelven köszöntötte a szomszédos országokból érkezett görög és római katolikus híveket. „Ma mindnyájatoknak az a feladata, hogy az elnyert szabadságot a szeretet törvényének megfelelően használjátok fel a keresztény élet megvalósítására, testvéri kapcsolatban az összes keresztényekkel és az összes nemzetekkel!” – mondta, s tanítása máig aktuális figyelmeztetés 14 év távlatából is. Azzal, hogy II. János Pál pápa Máriapócson magyar nyelven pontifikálta Aranyszájú Szent János liturgiáját – amelyet nemcsak a Magyar Televízió, hanem a RAI 1 olasz tévéállomáson keresztül, számos ország Európában egyenes adásban közvetített – nemcsak a magyar görög katolikus egyházat kárpótolta atyai szeretettel története során elszenvedett sérelmeiért, lenézettségéért, hanem ország-világ előtt mutatta meg: „az egyházban egymást kiegészítve (egyenrangúan) élnek Kelet és Nyugat hagyományai”. Jelenlétével, egységével, példájával megmutatta, Péter utóda, a római pápa nem feledkezett meg az ukrán, román, ruszin, szlovák, és magyar görög katolikusok vértanúságáról, sőt kiemelte: „Ebben a szentmisében annak a biztos tudatnak akarok hangot adni, hogy a vértanúk szenvedése mindnyájunknak ösztönző példát ad

arra, hogy egyre teljesebben kötelezzük el magunkat a keresztény életre”.²³

A pápalátogatásnak volt köszönhető, hogy 1996-ban Máriapócs adhatott otthont a Kegyhelyek és Zarándoklatok Első Európai Konferenciájának, valamint, hogy 2003-ban Máriapócs bekerült a Katolikus Egyház tizenöt legfontosabb búcsújáró helye közé olyanokkal együtt, mint Lourdes, Fatima, Czestochowa, Santiago de Compostela, Mariazell.

6. 1996. jubileumi év: a pócsi első könnyezés 300., az ungvári unió 350. évfordulója

A két jeles évfordulót az egyházmegye egész éves rendezvény-sorozattal ünnepelte meg.

1996. április 25-én Nyíregyházán a Jósa András Múzeumban nyílt meg *Ikon és liturgia. A magyar görög katolikus egyház művészeti kincsei* című kiállítás Puskás Bernadett rendezésében. A kiállítást *Francesco Marchisano* érsek, az Egyház Kulturális Javai Pápai Bizottságának az elnöke nyitotta meg. A kiállítás a Múzeum egyik legsikeresebb kiállítása lett, többször meghosszabbították s a látogatószám rekordokat döntött.²⁴

Augusztus 18-án, Máriapócson a Nagyboldogasszony búcsún *Roger Etcheheray* bíboros a pápa személyes legátusaként vezette a hálaadást. Augusztus 14. és 18. között görög katolikus énekkarok találkozó-jára került sor mintegy 15 hazai és határokon túli énekkar közreműködésével. Az énekkarok – különböző egyházközségek vendégeiként – közös koncertet adtak Nyíregyházán, Máriapócson, s ők énekeltek a hálaadó búcsúi Liturgián is.²⁵

Augusztus 18. és 21. között Hajdúdorog adott otthont a magyar nyelvű görög katolikus egyházközségek világtalálkozójának. Ezen a hazai egyházközségek mellett romániai, kárpátaljai, szlovákiai magyar görög katolikus egyházközségek, valamint az Egyesült Államokból és Kanadából érkezett küldöttségek is beszámoltak életükről, megosztották egymással tapasztalataikat.²⁶

²³ Puskás, L. (szerk.), *II. János Pál pápa máriapócsi zarándoklata 1991. augusztus 18.* Budapest 1991.

²⁴ PUSKÁS, B., *Ikon és liturgia. A görög katolikus egyház művészeti emlékei, 17-19. század. A Görög katolikus Egyházművészeti Gyűjtemény kiállítása a Jósa András Múzeumban, Nyíregyháza 1996.* (Kiállítási katalógus.)

²⁵ *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei* IV (1996) 1.

²⁶ *Görög Katolikus Szemle Kalendáriuma 1997, Nyíregyháza 1996, 117-157.*

Szeptember 2. és 4. között Máriapócson rendezte meg a hajdúdorogi püspökség a Kegyhelyek és Zarándoklatok Első Európai Kongresszusát, melyen 21 országból 127 résztvevő gyült egybe és nemzetközi hírű előadók szóltak a zarándoklatok jelentőségéről, külön kiemelve a keleti egyházak hagyományát és lelkiségét.²⁷

Október 24. és 27. között a Magyar Görög Katolikus Egyház is együtt ünnepelt Rómában az ungvári unióból született egyházmegyék közös zarándoklatán, melynek csúcspontja az október 27-én vasárnap a Szent Péter-bazilikában végzett Liturgia volt. Ennek első részén a szent-anya is részt vett és beszédet mondott. A Liturgián énekükkel közreműködtek a Papnevelő Intézet növendékei, a Hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium Énekkara, a nyíregyházi és a budapesti görög katolikus énekkar, valamint papjaink és a hívek népes csoportja.²⁸

November 3-án a bécsi Szent István dómba zarándokolt *Keresztes Szilárd* püspök úr vezetésével a görög katolikus papság és hívek nagy számú delegációja köszönteni a 300 éve könnyezett első pócsi kegyképet.²⁹

November 4-én és 5-én került sor a Hittudományi Főiskola rendezésében *Janka György* által szervezett történész-kongresszusra az első könnyezésről, annak történeti hátteréről és jelentőségéről.³⁰ Ez a tudományos konferenciák sorozatában a második volt: először 1994-ben került megrendezésre egy nemzetközi szimpozion az „Orientalium dignitas” XIII. Leó által 1894-ben kiadott enciklika centenáriuma *dr. Orosz László* rektor szervezésében.³¹ 1997-ben a Magyarországi Egyházi Levéltárosok V. Nemzetközi Konferenciájának adott otthont az egyházmegye *Janka György* szervezésében.³² 2000-ben „Örökség és küldetés” címmel a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola alapításának 50 éves évfordulóját ünnepelte két napos tudományos konferencia keretében

²⁷ *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei IV* (1996) 2.

²⁸ *Op. ult. cit.*, 2. A pápa beszéde 3-4. 1961/1996. szám alatt.

²⁹ *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei IV* (1996) 2.

³⁰ *Máriapócs 1696 – Nyíregyháza 1996. Konferencia a máriapócsi Istenszüldő-ikon első könnyezésének 300. évfordulójára*, Nyíregyháza 1996.

³¹ Orosz, L. (szerk.), *Orientalium Dignitas. A XIII. Leó pápa által kiadott „Keletiek méltósága” kezdetű apostoli levél centenáriuma alkalmából tartott szimpozion anyaga. 1994. november 2-4.* Nyíregyháza 1995.

³² *Janka, Gy. (szerk.), Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete konferenciája, Nyíregyháza 1997. augusztus 26-27.*, Nyíregyháza 1998.

Janka György szervezésében.³³ Mindegyik konferencia anyaga kötetben került publikálásra.

7. 1997. Európai Keleti Katolikus Püspökök Konferenciája

Achille Silvestrini bíboros, a Keleti Kongregáció prefektusa Keresztes Szilárd megyéspüspököt kérte fel egy olyan összejövetel megszervezésére, amelyen találkozhatnak egymással az Európában élő keleti katolikus püspökök. A találkozó fő témája a Keleti Katolikus Egyházak önazonossága volt.³⁴

Az összejövetelen 1997. június 30 és július 6 között *Silvestrini* bíboros vezetésével húsz országból negyven püspök, tíz helynök, tizenkét szerzetes előljáró, tíz szemináriumi rektor, tizenkét teológiai tanár, a püspökök munkatársai, összesen 106 személy vett részt. A konferencia hivatalos nyelve olasz, román és ukrán volt. A zártkörű konferencia lelkiségébe az érdeklődők az esténként a püspöki templomban megtartott színpompás Liturgiákon keresztül nyerhettek bepillantást: az ószláv, örmény, román, ukrán, görög nyelvű Liturgiákat kiváló énekarok közreműködése tette emlékezetessé. Lezárásként Máriapócon magyar nyelvű Liturgián a budapesti, hajdúdorogi, máriapócsi, miskolci és a nyíregyházi egyesített görög katolikus kórusok énekeltek.³⁵

A találkozó egyedülálló jelentőségét az adta, hogy először fordult elő az egyháztörténelemben, hogy valamennyi európai keleti katolikus püspök egy egyhetes konferencia keretében találkozhatott egymással, s közös nyilatkozatot elfogadva határozott a jövő feladatairól.³⁶

8. Összegzés

A magyar görög katolikus egyház 20. századi jubileumi ünnepei ékes bizonyítékai a rítus és ünnep elválaszthatatlan kapcsolatának. Mint láttuk, az ünneplés csúcspontja a Liturgia, ahol a hívek papjaikkal és püspökükkel együtt egy szájjal és egy szívvel énekelnek és imádkoz-

³³ Janka, Gy. (szerk.), *Örökség és küldetés 1950-2000. Görög Katolikus Hittudományi Főiskola. Jubileumi tudományos konferencia*, Nyíregyháza 2001.

³⁴ *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei* III (1997) 1.

³⁵ *Op. ult. cit.*, 2-3.

³⁶ *A Hajdúdorogi Egyházmegye és a Miskolci Apostoli Exarchátus Körlevelei* IV (1997) 1-12.

nak. A közös ünneplés kiváltságos helye Máriapócs, a legemelkedettebb és legszélesebb körű jubileumok színhelye.

Az egyre nagyobb ívű és jelentőségű jubileumok egyben reprezentálják a magyar görög katolikusok elfogadottságának, megbecsülésének növekedését, különösen igaz ez a pápalátogatásra. A tudományos konferenciák a hazai teológusok, történészek között is egyre elismertebbek lettek.

Végül, úgy érzem, jogosan mondhatjuk: a magyar görög katolikusok 20. századi ünnepeinek is jelentős része volt abban, hogy az 1949-es népszámlálás vallási adatait alapul véve a történelmi egyházak közül a magyar görög katolikus egyház az egyetlen, amely létszámát tekintve nem csökkent, hanem növekedett.³⁷

---

³⁷ Kovacsics, J., (szerk.), *Magyarország történeti demográfiája. Magyarország népessége a honfoglalástól 1949-ig*, Budapest 1963, 306. és Központi Statisztikai Hivatal *Népszámlálás 2001. 5. Vallás, felekezet*, Budapest 2002, 24. 1949-ben a görög katolikusok száma: 248.355, 2001-ben: 268.935 fő.

Angelo Amato, S.D.B.
Amministratore Generale di Fidei
Supremo della Compagnia per la Vittoria della Fede

15 novembre 2005

Rev.mo Padre,

volentieri rispondo alla Sua richiesta e Le invio il mio indirizzo di saluto da pubblicare nel volume degli Atti del Simposio nazionale per il 90° della nascita di Padre Zoltan Alszeghy. Mi congratulo per l'iniziativa e con l'occasione Le porgo cordiali saluti e auguri per il proseguimento dei Suoi studi.

in Cristo, Città del Vaticano